

לולב הגזול

פרק שלישי

סוכה

לג.

א א טו"ש"ע א"מ סי'
תלמו סעיף ה:
ב ב ג מ"י פ"ד מהל'
שמיטה הל' סגנו עשין
פד טו"ש"ע י"ד סי' כח
סעיף יא:
ג ד מ"י פ"ו מהלכות
לולב הלכה ו סגנו עשין
מד טו"ש"ע א"מ סי' תרכ"ח
סעיף א:

אסא מצרעה. גדל על המינר של שדה וממוך שיש לו מקום פנוי הוא משבח ומללית. לישנה אחרינה אסא מנראה הדם מזרי: ש"ש בדי ע"ין לחין. שלשה דין וכלל כל ונד שלשה עלין לחין דבצ"ר משלשה עלין לא הוא עצות: ובראש כל אחד. שיהו עלין הלחין צראשי הצדים אכל צאמנעס לאו הדך הוא: ועלתה בו תמורה. כמין תמרה כעין הנמנל צעלי ערצה פעמים צעלין לצוק כמין פרי ירוק ולצועין צו הנשים לעיפיהס: ועלתה בו תמורה ביום טוב. משנאגד דצולוש נמי סלקא ציה: יש דחוי אצל מצות. כלומר^א ונהגת תורת דחוי אכל מנות כשם שנהגת אכל קרצנות דאס נראה ונדחת משנשחט^ב אמרת ידחה דחוי לא הדך חוי הכא נמי הואיל ונדחה כשנקטס תו לא הדך מיחוי צעליית תמרה. והשתא לא דייק צין דחוי מעיקרל לנראה ונדחה דהאי דנקטס מעיו"ט לא נראה מעולם: בסהו. אדס לדס חיה או עוף: לא שנו. דכסהו הרוח חייב לכסות אלא שחזר ונתגלה: הואיל ואידחי. על ידי הרוח מכיסוי של מנזה כדקאמר דכי לא נתגלה פטור מלכסות: אידחי. לעולם ואפילו נתגלה: ואמר רב פפא. גר: דרב פפא גופיה. האי דיוקא דרב פפא מיציעל לי לרי ירמיה: מופשט פשיט ציה. לתנא דתנא כסהו הרוח חייב לכסות דאין דחוי: לא שנה לחומרא. כי הכא דמחייב ליה צמיו משום טעמא דאין דחוי: ולא שנה לקולא. כי הוה דרי ירמיה דאי אמרינן תיקון^א לימא כתנאי עבר ולקמן פסול דברי רבי אלעזר (בן^ב) צדוק וחכמים מכשירין סבריה דכ"ע^ג לולב אין צריך אגד ואת"ל צריך אגד לא ילפינן לולב מסוכה דכתיב בה תעשה^ד ולא מן העשוי מאי לאו בהא קמיפלגי דמאן דפסיל סבר אמרינן יש דחוי אצל מצות ומאן דמכשיר סבר לא אמרינן יש דחוי אצל מצות לא דכ"ע לא אמרינן יש דחוי אצל מצות והכא במילף לולב מסוכה קא מיפלגי מר סבר ילפינן לולב מסוכה ומר סבר לא ילפינן לולב מסוכה ואיבעית אימא אי סבירא לן לולב צריך אגד דכ"ע^ה ילפינן לולב מסוכה והכא בלולב צריך אגד קא מיפלגי ובפלוגתא דהני תנאי דתניא^ו לולב בין אגוד בין שאינו אגוד כשר ר' יהודה אומר אגוד כשר שאינו אגוד פסול מאי טעמא דר' יהודה יליף לקיחה לקיחה מאגודת אוזב כתיב הכא^ז ולקחתם לכם ביום הראשון וכתיב התם^ח ולקחתם אגודת אוזב מה להלן אגודה אף כאן אגודה ורבנן לית להו לקיחה לקיחה מאן תנא להא דת"ר^ט לולב^י מצוה לאוגדו ואם לא אגדו כשר מני אי רבי יהודה כי לא אגדו אמאי כשר אי רבנן מאי מצוה קא עביד לעולם רבנן ומצוה משום^{יא} זה אלי ואנוהו: או שהיו ענביו מרובין: אמר רב חסדא דבר זה^{יב} רבינו הגדול אמרו והמקום יהיה בעזרו לא שנו אלא במקום אחד אבל בשנים או שלשה מקומות כשר (ב) אל רבא

ליקוטי רש"י

עבר וליקוטי. ענבי ההדס לתן לקמן (דף נב): אם היו ענביו מרובין מעליו פסול דהוה ליה מנומר ולא הדך הוא ואס מיעטו כשר ואין ממעטין צ"ט דמתקן מנל להכשיר את הפסול וקמי צבתייתא עבר על דברי חכמים שאמרו אין ממעטין צ"ט ולקמן צ"ט פסול. י"פ"ג מוסבה. צננין אב מה מנינו צננין שיש צה מעשה והקפידה תורה על העשוי צפסול אף לולב כן. לא י"פ"ג מוסבה. לפסול צה את העשוי ואיבעית אימא. אם הוה סכירה לכו לתרוביהו לולב צריך אגד ושיכח ציה עשיה דכ"ע ילפי לולב מסוכה [לעיל יא:].

רבינו הננאל

באסא מצרעה שעליו צרין וקיימי ז' בקינה ונתיי די מינייהו דאינון רובא ונשתיירו תלתא כיון דקרינן ביה עבות כשרה ואצ"ג דאינון מיעוטא (א) פשיטא סד"א כיון דקרו ליה אסא מצרעה שם לוי הוה קמ"ל עץ עבות אמר ר' חמנא מ"מ: ירושלמי תני הדיס והעברה ג' ולולב ד' (ג) כרב דימי דאמר באמה בת ה' דברי ר' טרפין וחכ"א באמה בת ו' על דעתיה דר' טרפין פושטין רבובין על דעתיה דרבנן פושטין דקיקין לולב טפה שדרו של לולב צריך להיות היוצא מן ההדס טפה שילייא טפה (זה מצאה בצד הדף המעתיק) (השיב אב"י במדירתא דאגמא ואמר [לעיל יג] כל שנשתנה שמו קודם מתן תורה ובאתה תורה והקפידה עליו זהו שם לוי סבר אב"י שאין עליך לדוק בדוקיא הזו אלא בדבריהם שנשתנו שמותן קודם מתן תורה ובאתה תורה והקפידה עליו ונקרא בפי' בתורה כשם השני שנשתנה אליו ולא נקרא בשם הראשון כגון זה חוששין לשם לוי ואין כשר אלא שנקרא סתם ודבריהם שנשתנה שמן אין אנו יודעים אותן אלא זה רבותינו הודיענו שלא נשתנו שמן ובשמועה באלו טריפות (ד' סב) בתורין של רחבה: ת"ר יבשו רוב עליו ונשתיירו בו לחים כשר אמר רב חסדא ובראש

ואימא הכי נמי. תימה מאי ס"ד למיפסליה משום שס לוי מידי הדס כתיב צקרא הא אפי' הירדוף מכשירין אי לא משום דכתיב דרכיה דרכי נועם: **נקטם** מערב יו"ט ועלתה בו תמורה ביו"ט מהו. אף על פי שצונטרס הזכיר נראה ונדחה הא דהכא דחוי מעיקרל הוא כיון דצתחלת יו"ט לא חוי כדמוכח לקמן גבי אשחור מעיו"ט ונהי דגבי קדשים פשיטא לן דדחוי מעיקרל הוא דחוי גבי מפריש נקצה לפסחו צפ' מי שהיה טמא (פסחים ד' טז. ו) וגבי צהמה של שני שותפים צפ"ק דצחיס (ד' יב. ו) וצפ"ק דקדושין (ד' ז. ו) וגבי גבי מנזה מיציעל לן וכי תימנל הא דאסקינ^א גבי אשחור תפשוט דדחוי מעיקרל לא הוא דחוי לא דמין להכא כדפרישנא לעיל^ב דשאני התם דצדו ללקט ואפי' צקדשים מכשירין מה"ט צמסכת וצחיס פ' כל הפסולין (דף נד): (ט) לתן גבי קבל הכשר ותמן לפסול יחזיר לכשר ופרין צגמ' וליהוי דחוי ומשני רב אשי כל שצדו לא הוא דחוי ומיהו לא לגמרי דמי להאי דינא דהא נראה ונדחה הוא ולקמן מסיקין^ג דלא תפשוט מיני' נראה ונדחה חוזר ונראה אע"ג דצדו ללקטין וכן צהיהא דהפריש קרין והמיר דת"ר^ד דצדו לחזור ואפילו הכי אמרינן פ"ק דצחיס (ד' יב. ו) והואיל ונדחה ידחה עוד אמר צצחיס פרק קדשי קדשים (ד' נט. ו) כל הקדשים שנשחטו עד שלא נפגס המוצח ואח"כ נפגס המוצח פסולין דהואיל ונדחה ידחה אע"פ שצדו לתקן וצריך לחלק דצחיס והא דמדמי הכא הוה דכיסוי הדס דצדו לגלות מכל מקום היה לו לחשבו דחוי הואיל ונפטור מלכסות לא נתחייב להוציאו מן הדחוי כדי לחזור ולכסות והא דמיימי לימנל כתנאי מעצר ולקטן הוה מני לדחוי דמ"ד התם אין דחוי משום דצדו לתקן אכל הכא דאין צדו לתקן יס דחוי^ה: **והכא** במילף לולב מסוכה דכתיב בה תעשה ולא מן העשוי מאי לאו בהא קמיפלגי דמאן דפסיל סבר אמרינן יש דחוי אצל מצות ומאן דמכשיר סבר לא אמרינן יש דחוי אצל מצות לא דכ"ע לא אמרינן יש דחוי אצל מצות והכא במילף לולב מסוכה קא מיפלגי מר סבר ילפינן לולב מסוכה ומר סבר לא ילפינן לולב מסוכה ואיבעית אימא אי סבירא לן לולב צריך אגד דכ"ע^ו ילפינן לולב מסוכה והכא בלולב צריך אגד קא מיפלגי ובפלוגתא דהני תנאי דתניא^ז לולב בין אגוד בין שאינו אגוד כשר ר' יהודה אומר אגוד כשר שאינו אגוד פסול מאי טעמא דר' יהודה יליף לקיחה לקיחה מאגודת אוזב כתיב הכא^ח ולקחתם לכם ביום הראשון וכתיב התם^ט ולקחתם אגודת אוזב מה להלן אגודה אף כאן אגודה ורבנן לית להו לקיחה לקיחה מאן תנא להא דת"ר^י לולב^{יא} מצוה לאוגדו ואם לא אגדו כשר מני אי רבי יהודה כי לא אגדו אמאי כשר אי רבנן מאי מצוה קא עביד לעולם רבנן ומצוה משום^{יב} זה אלי ואנוהו: או שהיו ענביו מרובין: אמר רב חסדא דבר זה^{יג} רבינו הגדול אמרו והמקום יהיה בעזרו לא שנו אלא במקום אחד אבל בשנים או שלשה מקומות כשר (ב) אל רבא

שנים

כל אחד נקטם ראשו של הדס פסול. עלתה בו תמרה כשר עלתה ביו"ט מאי ואמרינן מאי קמיבעיא ליה יש דחוי אצל מצות או לא דאם נראה ונדחה ונראה כיון שנדחה נדחה או דילמא כיון שחזר ונראה כשר דהא חזר לכשירותו. ואמרינן תפשוט ליה מהא דרב פפא דאמר זאת אומרת אין דחוי אצל מצות ואמרינן היא גופא מיבעיא ליה הא דרב פפא פשיטא ליה דאין דחוי אצל מצות ל"ש לקולא ול"ש לחומרא או דילמא לחומרא פשיטא ליה לקולא מכשירין ואסיקנא לא דכ"ע אין דחוי אצל מצות ולולב צריך אגד ובמילף לולב מסוכה פליגי כו' עד והכא בלולב פסול. ואסיקנא כמאן אזלא הא דתניא לולב צריך לאגדו לא אגדו כשר אי כו' יהודה כי לא אגדו אמאי כשר אמר רב חסדא ובראש

הגהות הב"ח

(א) גמ' או שלשה מקומות כשר אמר רבא שנים: (ב) רש"י ד"ה רבינו רב. י"ג צננויות פ' מומין אלו דף מה וכן בפרק צא סימן דף מט איכא נמי כהאי סוגיא אמר רב תתקא דבר זה רבינו הגדול אמרו המקום יהיה עשורו כו' ופרש"י רבינו רב ואע"ג דצפ' המולך דף מה קאמר כי תחת רב דימי א"ר יתקן צו אדמיני משום רבינו אמרו נכרי ועד הנז על צה שראל הולך ממור ופרש"י רבינו רב היינו משום דהתם אי אפשר לפרש רבינו רב דרב הולך כשר אית ליה וצפ"ק ד"ה סוף דף יט פרש"י נמי רבינו רב:

גליון הש"ס

גמ' יש דחוי אצל מצות. עיין סוטה דף טו ע"ג חוס' ד"ה נחלמנו: שם א"ר"ח דבר זה רבינו הגדול אמרו. כעין זה לקמן דף לה ע"ג: [מכ"מ תוב' ד"ה נקטם וכו'] ויקמן מסיקין דלא תיפשוט מיני' נראה ונדחה חוזר ונראה. ע' נקטס דף טו ע"ג ד"ה נחלמנו וכו':

תורה אור השלם

(א) ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר פפת הקרבים וגנף עץ עבת וצרכי יחף ושמןהם שפני יי אלהיכם שבעת ימים: [ויקרא כג, ט]

(ב) ולקחתם אגדת אוזב וטב"תם פדם אשר בסף והעצתם אל הפשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם אשר בסף ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר: [שמות יב, כב]

(ג) עני וזמרת יה ויהי לי לישועה זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארמיהו: [שמות טו, ב]

הגהות וצינונים

[א] צ"ל ברבין (גליון): [ב] נדצ"ל כו"ע (כמו) לעיל יא ע"ב): [ג] בדפוס כ"ס: [ד] הוא דיבור אחד עם דיבור הקודם (רש"י): [ו] צ"ל והכי גרסינן לה (בארות המים): [ז] צ"ל הא אסקינן (רש"י) ובדפוס"ר איתא והא דאסקינן (תיבות וכי תימא ליתא): [ח] בדפוס"ר ונשתמד:

מספקא ליה. ואתינן למיפשטה מהא דתניא עבר וליקט הענבים מן ההדס פסול דברי ר' שמעון בן צדוק וחכמים מכשירין ואסיקנא לא דכ"ע אין דחוי אצל מצות ולולב צריך אגד ובמילף לולב מסוכה פליגי כו' עד והכא בלולב צריך אגד ובפלוגתא דהני תנאי דתניא לולב בין אגוד בין שאינו אגוד כשר ר' יהודה אומר אגוד כשר שאינו אגוד פסול. ואסיקנא כמאן אזלא הא דתניא לולב צריך לאגדו לא אגדו כשר אי כו' יהודה כי לא אגדו אמאי כשר אמר רב חסדא ובראש

(א) נראה דחסר בדי רבינו אמר אצ"י ש"מ האי אסא מנראה כשר להושענא. (ב) לכאורה היה נראה דמתחלף המיכות כמן ו"ל ולולב ד' נחמת בת ה' דברי ר"ט ומכ"א נחמת ב' ו' על דעמיה וכו' וכו' כ"ל.